

Tvorba umanjenica u govoru Podravskih Sesveta

Šerbedija, Petra

Master's thesis / Diplomski rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:186:735884>

Rights / Prava: [In copyright/Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-27**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET

Petra Šerbedžija

Tvorba umanjenica u govoru Podravskih Sesveta
(DIPLOMSKI RAD)

Rijeka, 2015.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET
Odsjek za kroatistiku

Petra Šerbedija

Matični broj:

19592

Tvorba umanjenica u govoru Podravskih Sesveta

DIPLOMSKI RAD

Diplomski studij: Hrvatski jezik i književnost

Mentor: dr. sc. Silvana Vranić, red. prof.

Rijeka, 3. rujna 2015.

*Mojim roditeljima – bez kojih ovo ne bi bilo ostvareno,
te svim ostalima koji su mi bili velika podrška tijekom studija.*

Sadržaj

1.	Uvod	5
2.	Cilj rada, metodologija.....	6
3.	Kajkavsko narječje	8
3.1.	Karta kajkavskoga narječja.....	10
4.	Podravski dijalekt.....	11
4.1.	Prostiranje	11
4.2.	Karta podravskoga dijalekta	12
4.3.	Podjela podravskoga dijalekta.....	13
4.3.1.	Govor Podravskih Sesveta	14
4.3.2.	Fonologija.....	15
4.3.3.	Morfologija.....	17
5.	Tvorba imenica s teorijskoga gledišta.....	18
5.1.	Umanjenice	19
5.2.	Tvorbena analiza umanjenica	20
5.2.1.	Umanjenice od imenica muškoga roda	21
5.2.2.	Umanjenice od imenica ženskoga roda.....	25
5.2.3.	Umanjenice od imenica srednjega roda	30
6.	Rječnik.....	32
6.1.	Uvodne napomene	33
6.2.	Popis odrednica.....	34
7.	Zaključak	47
8.	Sažetak.....	49
9.	Ključne riječi	49
10.	Popis literature.....	51
11.	Prilozi	53
11.1.	Ogled govora Podravskih Sesveta	53

1. Uvod

Jezičnome bogatstvu hrvatskoga jezika pridonose njegova tri narječja – štokavsko, čakavsko i kajkavsko. Svako od navedenih narječja u sebi sadrži niz specifičnih značajki koje ga razlikuju od druga dva, kao i niz podudarnih osobitosti u dvama ili trima narječjima. U svakom narječju postoji mnoštvo manjih podsustava, odnosno dijalekata koji se međusobno razlikuju.

Hijerarhijski najviši rang razlikovnosti su alijeteti. Njima se narječe identificira kao jezični sustav sa svojim povijesno-jezičnim, geografskim ili socijalnim identitetom. Alijetete možemo definirati kao razlikovnost najvišega ranga prema kojemu se određeni podsustav razlikuje od ostala dva podsustava. Oni određuju jezičnu individualnost jednoga od podsustava unutar hrvatskoga jezika. Upitno-odnosne zamjenice *što*, *ča* i *kaj* najprepoznatljivi su primjer tih jezičnih značajki. Jezične činjenice nižega razlikovnoga ranga nazivamo alteritetima i oni su svojstveni određenim dijalektima ili njihovim dijelovima. Upravo su oni ti koji govore o povezanostima među sustavima hrvatskoga jezika. Osim alijeteta i alteriteta postoje i arealne značajke koje obilježavaju konkretnе sustave u određenome arealu. Najmanju snagu dokazivanja pripadnosti imaju lokalne značajke koje su svojstvene samo na jednome području, a to su obilježja skupine govora ili jednoga konkretnoga idioma.

Na temelju izdvojenih jezičnih značajki, odnosno njihovom analizom, u dijalektologiji se potvrđuje pripadnost pojedinoga govora određenomu narječju i njegovim podjedinicama.

2. Cilj rada, metodologija

Cilj je rada pod nazivom *Tvorba umanjenica u govoru Podravskih Sesveta* utvrditi način tvorbe umanjenica u mjesnome govoru Podravskih Sesveta koji pripada podravskome dijalektu kajkavskoga narječja¹. Izdvojenim primjerima prikazat će se tvorba umanjenica od imenica svih triju rodova. Osim utvrđivanja načina tvorbe bit će promatrane i glasovne promjene do kojih dolazi pri tvorbi umanjenica. Bez obzira na to što je naglasak na utvrđivanju načina tvorbe umanjenica, važno će biti istražiti fonološka i morfološka obilježja mjesnoga govora radi vjerodostojnije potvrde pripadnosti podravskome dijalektu. Nakon tvorbene analize i utvrđivanja tvorbenoga načina pristupit će se leksikografskoj izradi rječnika umanjenica.

Mjesni je govor Podravskih Sesveta do sada dijalektološki istražen i opisan u okviru križevačko-podravskih kajkavskih govora s naglaskom isključivo na frazeološkoj građi. Terenskim se istraživanjem te opisivanjem jezičnih značajki sesvetskoga govora bavila Jela Maresić, a dobivene je rezultate i zapažanja objavila u koautorstvu s Mirom Menac-Mihalić u knjizi *Frazeologija križevačko-podravskih kajkavskih govora s rječnicima* u izdanju Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Terenskim je istraživanjem, koje je provedeno u svrhu pisanja ovoga rada, prikupljena građa, a dobiveni su podatci iskorišteni u opisu fonoloških i morfoloških obilježja mjesnoga govora te načina tvorbe umanjenica. Istraživanje je provedeno metodom usmjerenoga ispitanja, koje je zabilježeno snimanjem zvučnoga zapisa. Ispitanik je Ivan Šerbedija (r. 1964.), stanovnik Podravskih Sesveta, gdje je rođen i živi sa svojom obitelji. Nakon istraživanja provedena na

---

¹ Na temelju podataka koji su prikupljeni terenskim istraživanjem, istražene su alijetetne i alteritetne značajke, odnosno značajke najvišega i nižega hijerarhijskoga ranga kojima se u dijalektologiji potvrđuje pripadnost pojedinog govora višemu sustavu te je analizom tih podataka utvrđena pripadnost govora Podravskih Sesveta kajkavskome narječju i njegovu podravskom dijalektu (Šerbedija, 2013).

terenu i snimanja zvučnoga zapisa, isti je transkribiran, a potom korišten za ekscerpiranje podataka te utvrđivanje načina tvorbe umanjenica.

Na početku rada ukratko je dan prikaz kajkavskoga narječja, opisane su njegove značajke i posebitosti u odnosu na ostala dva narječja. Nakon kajkavskoga narječja, kao polazišta u proučavanju, pristupa se jednomu njegovu podsustavu, točnije podravskome dijalektu. Opisano je njegovo prostiranje unutar kajkavskoga narječja radi boljega percipiranja. Da bismo došli do mjesnoga govora Podravskih Sesveta – koji je u središtu ovoga istraživanja, potrebno je bilo objasniti podjelu dijalekta na manje podsustave.

Središnji dio rada odnosi se na mjesni govor Podravskih Sesveta unutar kojeg su na makroplanu opisane fonologija i morfologija. Rad se podrobnije bavi tvorbom riječi, odnosno umanjenica. Detaljno je prikazana tvorbena analiza umanjenica od imenica svih triju rodova, a dobiveni se rezultati provedena istraživanja donose u zaključku.

Posljednja cjelina koja se izdvaja u ovome radu je rječnik umanjenica u kojemu je dan abecedni prikaz leksikografski obrađenih umanjenica koje su zabilježene u mjesnome govoru Podravskih Sesveta.

3. Kajkavsko narječje

O kajkavskome je narječju prvi pisao Lukjanenko koji je 1905. godine svoja zapažanja objavio u sintetskom djelu pod nazivom *Kajkavsko narječje*, koje se smatra prvom monografijom o kajkavštini. Stjepan Ivšić objavljuje *Jezik Hrvata kajkavaca* 1936. godine za koji Mijo Lončarić (1996) tvrdi da je „polazište u proučavanju kajkavskih govora“. Nadalje, o kajkavštini, odnosno njenome podrijetlu, pisao je i Zvonimir Junković, koji je svoje teze objavio u djelu *Jezik Antuna Vramca i podrijetlo kajkavskoga dijalekta*. Junković u ovome djelu odbacuje Ramovševu tezu o kajkavštini kao dijelu slovenskoga jezika te daje kritiku svih dosadašnjih teorija. Velik doprinos u podjeli kajkavskoga narječja dao je Dalibor Brozović koji se pri klasifikaciji kajkavskih dijalekata oslanjao na ranije podjele, onu Aleksandra Belića koji je kajkavštinu podijelio prema refleksima psl. *tj i *dj te Ivšićevu podjelu prema razvoju akcentuacije. Brozović je kombinirajući navedena dva kriterija (Belićev konsonantski i Ivšićev akcenatski) kajkavsko narječje klasificirao u šest dijalekata: *zagorsko-medimurski*, *turopoljsko-posavski*, *križevačko-podravski*, *prigorski*, *donjosutlanski* (kajkavizirani dijalekt doseljenih čakavaca) te *goranski* (usp. Lončarić, Celinić, 2010: 84).

Pri klasifikaciji kajkavskih dijalekata uzimaju se u obzir akcenatske značajke, koje su ujedno i najvažnije. Najveći doprinos proučavanju kajkavske akcentuacije svojim istraživanjima dao je Ivšić. Istraživanjem je došao do zaključka kako postoji osnovna kajkavska akcentuacija, koju obilježavaju metatonijski novi akcenti – akut i cirkumfleks u određenim gramatičkim i tvorbenim kategorijama. Uzimajući u obzir akcentuaciju, ali i sudbinu metatonijskoga cirkumfleksa, Ivšić je kajkavske govore kategorizirao na konzervativne i revolucionarne. Konzervativni govori bili bi oni koji čuvaju

staro mjesto akcenta, ali u njima metatonija² nije obavezna. Tim bi govorima pripadali: *zagorsko-medimurski govori* – koji imaju sačuvan mettonijski akcent i zadržani kratkosilazni akcent te akut na finalnome slogu i *donjosutlanski govori* – koji generalno nemaju mettonijski akcent, ali čuvaju završni kratkosilazni akcent te akut. Revolucionarne govore obilježava i metatonija i metataksa³. U te se govore ubrajaju *tropoljsko-posavski govori* – koji provode metataksu mettonijskoga akcenta te zadržavaju kratkosilazni akcent i akut na kraju riječi i *križevačko-podravski govori* – koji su najrevolucionarniji. Ti govorim imaju uzlazni akcent, mettonijski akut i metataksu kratkosilaznoga akcenta te fiksirano mjesto siline na predzadnjoj mori i iz tog razloga nema duljina (usp. Lončarić, 1985: 289).

Kajkavski su govori prepoznatljivi po svojoj *umekšanosti* koja se očituje u akcentuaciji. Kajkavska se akcentuacija u mnogome razlikuje od one preostalih dvaju narječja, štokavskoga i čakavskoga, a Ivšić je objasnio zašto je tome tako. „Kajkavska je artikulacija neakcentovanih vokala obično mnogo labavija od štokavske, jer se silina koncentrira na akcentovanom vokalu. Zbog toga neakcentovani vokali postaju skloni za različite redukcije, a akcentovani, ako su iskonski i kratki, često se manje ili više produlje, pa već po tome kajkavski govor izlazi nešto malo mlijetaviji od štokavskoga“ (1996: 49). Osnovna je kajkavska akcentuacija po svom inventaru troakcenatska i sastoji se od tri naglaska s nenaglašenom duljinom u slogovima ispred naglaska. Govorimo o jednom kratkom naglasku i dvama dugim. Prema Ivšiću (1996) se naglasci

---

² Metatonija je promjena naglaska na istome mjestu. Pri unakrsnoj metatoniji stariji kajkavski akcent ^ na svim slogovima osim posljednjega prelazi u ~ i obrnuto , stariji akcenat ~ na svim slogovima prelazi u ^ npr . měso > měso i věže > věže (usp. Ivšić, 1996: 59).

³ Metataksa je promjena gdje dolazi do pomaka naglasnoga mesta. Može se vršiti u dva pravca: prema početku riječi ili prema svršetku riječi. Ako se vrši prema početku riječi tada je progresivna, a ako se pak vrši prema svršetku tada je regresivna npr. pösekel < posēkel: posěkli i jägoda > jagđda (usp. isto).

bilježe na sljedeći način: " (kratki), ^ (dugosilazni, cirkumfleks), ~ (dugouzlazni, akut).

3.1. Karta kajkavskoga narječja

Lončarić, Mijo. 1990: *Kaj – jučer i danas: ogledi o dijalektologiji i hrvatskoj kajkavštini*, Zrinski, Čakovec.

4. Podravski dijalekt

Podravski je dijalekt u okviru frazeoloških istraživanja križevačko-podravskih govora opisan 2008. godine u knjizi Jele Maresić i Mire Menac-Mihalić *Frazeologija križevačko-podravskih govora s rječnicima*.

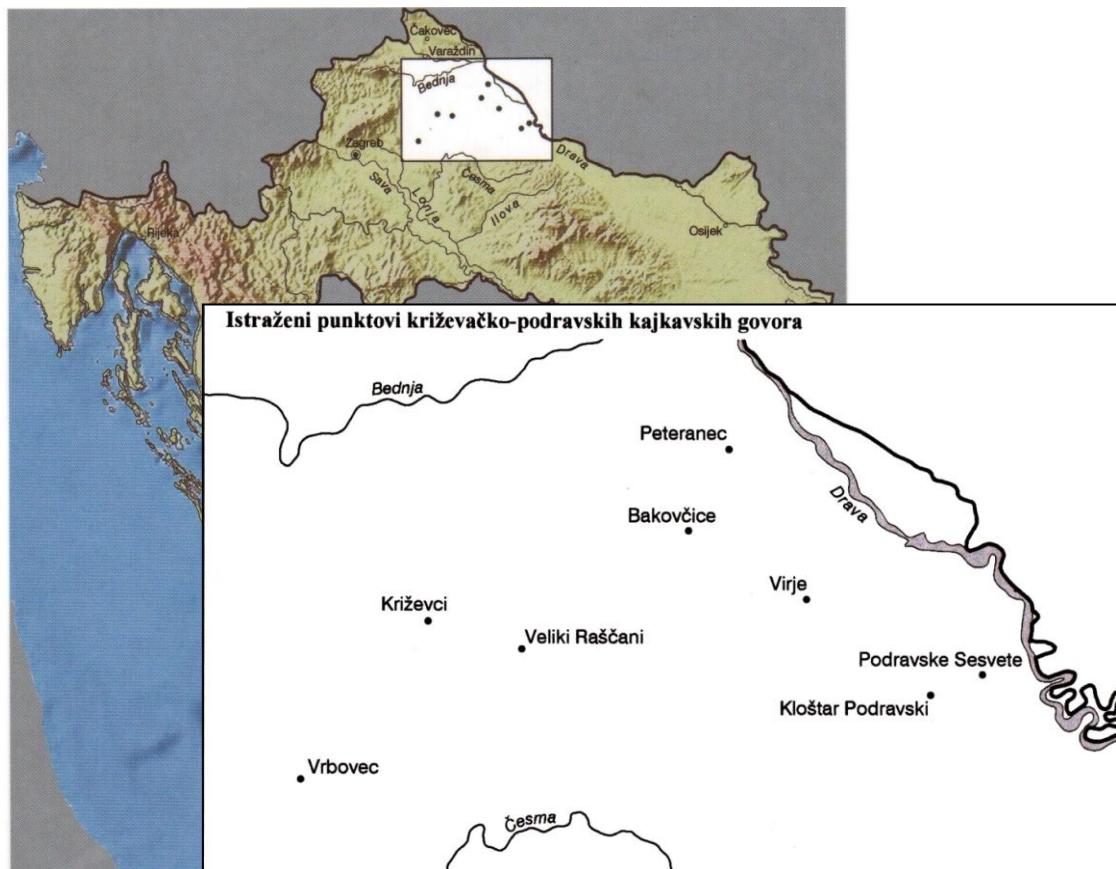
4.1. Prostiranje

Podravski kajkavski dijalekt ima rubni položaj unutar kajkavskoga narječja i tome je tako iz više razloga. Prvi se razlog odnosi na geografski položaj, odnosno njegovo prostiranje. Dijalekt je, naime, smješten na sjeveroistoku kajkavskoga područja. Punktovi koji se nalaze istočno od Koprivnice, a pripadaju tom dijalektu su: Botovo, Drnje, Sighetec, Koprivnički Bregi, Novigrad Podravski, Miholjanec, Rakitnica, Hampovica, Šemovci, Sveta Ana, Mičetinac, Đurđevac, Kalinovac, Ferdinandovac, Podravske Sesvete te ostala manja mjesta. Na sjeveru se dijalekt prostire uz rijeku Dravu i pripadaju mu svi govor prekodravlja, gdje se izdvajaju veća mjesta: Gola, Novačka, Gotalovo i Repaš. Nadalje, podravski dijalekt graniči s mađarskom granicom, ali ne završava na njoj već je prelazi. U susjednoj se Mađarskoj nalazi nekoliko mjesta u kojima se govor podravskim govorom, a to su: Brežnica, Belovar, Vizvar, Rasinja, Boljevo, Baboča, Lukovišće i ostala mjesta. Jedan je od razloga širenja podravskih govora na mađarski prostor, možemo pretpostaviti, vrijeme turskih napada i bježanje naroda koji je svoj identitet – jezik odnio sa sobom, a svakodnevnom ga komunikacijom održao do današnjih dana. Drugi razlog rubnosti položaja su govor koji pripadaju novijim migracijama i samim time miješanim govorima, a nalaze se u okolini Staroga Gradca. Pitomača i uža okolica pripadaju sjevernomoslavačkom, a Kloštar Podravski i uža okolica glogovničko-bilogorskom dijalektu.

Iz navedenoga je vidljivo da se podravski dijalekt prostire na nekompaktnom prostoru na kojem je teško očuvati svojstvenost. Njegova je specifičnost to što na sjeveru graniči s drugim jezikom – mađarskim, a na jugu sa štokavskim narječjem na potezu od Virovitice do Bjelovara. Nekompaktnosti pridonosi i činjenica da se u okolini Koprivnice nalaze dva štokavska otoka.

4.2. Karta podravskoga dijalekta

Maresić, Jela i Menac-Mihalić, Mira. 2008: *Frazeologija koprivničko-podravskih kajkavskih govora s rječnicima*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb.

4.3. Podjela podravskoga dijalekta

Iz prethodno opisanoga poglavlja razvidno je kako su podravski kajkavski govori sjedinili područje koje ni u kome pogledu nije kompaktno. Naime, ti su govori rašireni i dotiču prostore na kojima se miješaju s drugim govorima, što je jeziku, odnosno govoru kao živoj supstanci vrlo svojstveno.

Podravski se govori mogu izdvojiti u „zasebnu dijalekatsku skupinu prema svojem specifičnom naglasnom sustavu s naglaskom ograničenim na posljednja dva sloga riječi“ (Crnić, 2009: 181). U pravilu je naglasak uvijek na pretposljednjem slogu, ako je posljednji kratak (*vilīca*, *kobasiča*, *paprīka*). Međutim ako je posljednji slog dug, tada zadržava mjesto naglaska (*N vědrīca*, *I vědricōm*).

Maresić i Menac-Mihalić (2008) podravski dijalekt dijele u dvije osnovne skupine prema genetskom razvoju reflekasa **q* i **j*.

- 1) Prvu skupinu koju karakterizira vokal *o* na mjestu dvaju starih reflekasa u mjestima Drnje, Sigurec, Koprivnički Bregi, Molve, Virje, Miholjanec, Hampovica, Šemovci, Rakitnica, Đurđevac, ali i dvojak refleks, odnosno *o* / *u* na mjestu **q* i **j* i to u mjestu Novigrad Podravski.
- 2) Druga su skupina govori koje karakterizira vokal *u* na mjestu **q* i **j* i u tu skupinu pripadaju govor Kalinovca, Ferdinandovca te Podravskih Sesveta, no u tim se govorima kod glagola također čuva i stariji refleks *o* (Podravske Sesvete: *budō dōšli kmēni*).

Po morfološkim je kriterijima Maresić (2011) govore podravskoga dijalekta razvrstala također u dvije skupine:

- 1) zapadna skupina koja se dijeli na dvije podskupine prema nastavcima za G mn. im. ž. r.

- a) u G. mn. im. ž. r. je nastavak *-o / -e* i ti su nastavci svojstveni govorima Virja, Molva, Hampovice, Rakitnice, Gotalova i Gole.
  - b) u G. mn. im. ž. r. je nastavak *-o / -i* zabilježen u govorima Drnja, Botova, Brega, Đurđevca.
- 2) istočna grupa govora, u koje spadaju mjesta: Kalinovac, Ferdinandovac, Novigrad Podravski i Podravske Sesvete u G. mn. im. ž. r. ostvaruju nastavak *-o / -i*.

Kao obilježje svih govora može se izdvojiti I. jd. ž. r. koji ima nastavak *-om* (Podravske Sesvete: *rukicôm*, *žličîčkom*, *iglîčkom*, *ižôm*) „što je važan kriterij pri određivanju pripadnosti govora istome dijalektu“ (Maresić, 2011: 453).

4.3.1. Govor Podravskih Sesveta

Analizom podataka prikupljenih za terenska istraživanja utvrđeno je da govor Podravskih Sesveta pripada kajkavskome narječju. Istražene su alijetetne i alteritetne značajke, odnosno značajke najvišega i nižega hijerarhijskoga ranga kojima se u dijalektologiji potvrđuje pripadnost pojedinog govora višemu sustavu. Podravske Sesvete smještene su u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, na krajnjem istoku Koprivničko-križevačke župnije. Mjesto broji približno 2 000 stanovnika. Ako dijalektno promatramo položaj mjesta, Podravske Sesvete nalaze se na samome istočnom rubu kajkavskoga narječja. Posljednje istočno mjesto koje u potpunosti pripada kajkavskim govorima je Pitomača⁴ oko koje su karakteristični miješani kajkavsko-štokavski govor.

---

⁴ Neposredno u blizini Podravskih Sesveta su štokavski govorovi, stoga je normalno očekivati sociolingvistički utjecaj. Pitomača je od Podravskih Sesveta udaljena svega 8 kilometara.

Samo je prostiranje i rubni položaj toga mjesnog govora unutar podravskoga dijalekta kajkavskoga narječja uvjetovalo da se u njemu pronalaze mnoge inovacije u odnosu na ostale govore toga dijalekta. Inovacije se mogu uočiti na svim jezičnim razinama.

4.3.2. Fonologija

Naglasni sustav govora Podravskih Sesveta, ali i svih ostalih govora podravskoga dijalekta, vrlo je specifičan. U govoru su ograničenje naglaska na posljednja dva sloga riječi, „a to ih izdvaja u posebnu grupu kojoj se može dati status dijalekta“ (Maresić, 2008: 13) i ukidaju se intonacijske fonološke opreke. Zbog ta dva obilježja „podravski se dijalekt izdvaja iz cijelog kajkavskog narječja, hrvatskog, ali i drugih slovenskih jezika“ (Maresić, 2011: 453).

U ogledu govora Podravskih Sesveta⁵ ovjereni su primjeri u kojima se javlja dvostruki akcent: *găzdarîce, pöculîce, pöculîšča*.

Iz ogleda govora potvrđuje se da vokalizam govora Podravskih Sesveta ima šest fonemskih jedinica, koje se realiziraju u dugim i kratkim te naglašenim i nenaglašenim pozicijama:

i	u
ɛ	o
ɛ	a.

---

⁵ Riječ je o ogledu govora koji je snimljen za potrebe završnoga rada, vidi na str. 53.

U sesvetskom govoru samoglasnici /e/ i /ɛ/ u naglašenim i nenaglašenim, dugim i kratkim slogovima imaju približno jednaku fonetsku vrijednost [e] i [ɛ]. Neznatna je razlika u izgovoru /e/ u kratkome nenaglašenom slogu gdje nije 'otvoreno' kao pod naglaskom, međutim i u tom je položaju potpuno sačuvana njegova fonemska vrijednost (usp. Maresić: 2011: 454). U ogledu govora Podravskih Sesveta ovjerene su takve realizacije (*vr̄emenu*, *vn̄uter*, *lustterek*, *bân'ek*, *könec*).

Refleks jata spada u prvu kajkavsku jednadžbu⁶. U sesvetskom se govoru svaki jat realizirao kao /e/. Primjeri koji to potvrđuju su sljedeći: *vr̄eme* 'vrijeme', *děca* 'djeca', *mēsec* 'mjesec', *bēli* 'bijelih', *cvēta* 'cvijeta', *čōvēk* 'čovjek', *lēpši* 'ljepši', *nâjlēpše* 'najljepše', *smēšno* 'smiješno', *vēvērīcē* 'vjeverice', *pēsmē* 'pjesme', *svētili* 'svijetlili', *lēpo* 'lijepo', *svēćom* 'svijećom', *žīvēli* 'živjeli', *dēlove* 'dijelove', *vērovâlo* 'vjerovalo', *mēsto* 'mjesto', *vidēti* 'vidjeti', *rēšāvali* 'rješavali', *dēdēk* 'djed', *vētřek* 'vjetrić', *rēćica* 'rječica', *strēlīca* 'strelica', *zvēzdica* 'zvjezdica', *zdēl'čica* 'zdjelica'.

Da bi prva kajkavska jednadžba bila potpuna, svaki bi se šva trebao također realizirati kao /e/. U govoru Podravskih Sesveta refleks šva nije dao jedinstveni rezultat, odnosno dolazi do odstupanja. Zabilježeni su primjeri u kojima se prva kajkavska jednadžba provodi dosljedno: *dēn* 'dan', *snēje* 'snahe', ali su zabilježeni i primjeri u kojima se šva ostvaruje kao /e/: *könec* 'konac', *jēdēn* 'jedan', *rēkēl* 'rekao'.

Prema istraživanjima Jele Maresić (2011) refleks je primarnoga *e i prednjega nazala *ɛ izjednačen (*e = *ɛ). U govoru Podravskih Sesveta i u dugim i u kratkim slogovima rezultat je /e/ (*žēna*, *jēzik*, *mēso*), što je potvrđeno i na terenu.

⁶ Prva kajkavska jednadžba alijetet je kajkavskoga narječja i prema njoj se starohrvatski jat i poluglas realiziraju kao jedan refleks, zatvoreno e, /e/.

Refleks stražnjega nazala i slogotvornog /vezani su uz drugu kajkavsku jednadžbu prema kojoj svaki stražnji nazal *q i slogotvorno */ daju *o*. U ogledu govora zabilježeni su sljedeći primjeri: *sɔ* 'su', *očō* 'že'. U tim se primjerima druga kajkavska jednadžba provodi, dok u primjeru *büde*, dolazi do odstupanja. Na terenu su zabilježena zabilježeni primjeri: *golâbe*, *gûska*, *zub*; *jabûka*, *sâncë* koji dokazuju odstupanje od druge kajkavske jednadžbe u refleksu stražnjega nazala i slogotovrnoga /koji umjesto očekivanoga /o/daju /u/.

4.3.3. Morfologija

Budući da se u ovom radu prikazuje tvorba umanjenica koje se tvore od imenica, u nastavku se donosi kratak pregled morfologije imenica svih triju rodova koja je zastupljena u mjesnome govoru Podravskih Sesveta.

Budući da je mjesni govor Podravskih Sesveta rubni govor unutar kajkavskoga narječja, očekivano je da će se u njemu javljati inovacije. Unatoč inovacijama koje se javljaju u govoru možemo reći da je u morfologiji, „u znatnoj mjeri, ostalo nepromijenjeno starije kajkavsko stanje“ (Maresić, 2008: 16).

U deklinaciji imenica muškoga roda javlja se izjednačenje G i A jd. (*S̄em doněl klûčëca za vrâta käj râsprëš*). Vokativ se izjednačio s nominativom u potpunosti (*Šēf, dôji sîm*). U D i L jd. se javlja nastavak *-u* (*Smö se mën'ili o grajëku käk slâbo rodî ovë godinë*, *Bûš rëkël vnućëku nëk dôjë*). U I jd. svih triju rodova javlja se nastavak *-om*, bez iznimaka s palatalnim osnovama (*Bûmo jëli mëso zjäjcom*, *Pîknol s̄em se znôžecom*, *S̄em se polejäl zjûvicom*). U G mn. se javlja nastavak *-ov* (*Imäm pâno vnućëkof*, *Lêpejof nôžof jë nâšel*). D, L i I mn. ujednačeni su te se u spomenutim padežima javlja nastavak *-e* (*Pëm kûmë*, *Mën'imo se o kûmë*, *Pëm skûmë na Bistriču*).

U imenica ženskoga roda u G jd. javlja se nastavak *-e*, koji je u nekim primjerima naglašen, no to nije pravilo (*guskē, čērkē, ižē, jūvē, slamē, zvēzdē*). U D i L jd. ovjeren je nastavak *-i* (D *pěm kūmi, sēstri, susēdi*; L *pripovēdamo o kvōčki, čmēli, šāltvici*). U I jd. je naglasak *-om*, koji je uvijek naglašen (*Íšel jē na pāšu zkravicōm, birkicōm, guskipōm*). U G mn. se javlja *-o* nastavak (*lāš, žēn, dlāk, kräf*), ali se može javiti i nastavak *-i* (*ambrēli, zvēzdi*). D, L i I mn. ne čuvaju⁷ morfološku razliku te su se ujadnačili na nastavak *-am* (*Ídēm štālu kravām, Popēvam o zvēzdam, Pēčēm rakīju slivām*).

U N jd. imenica srednjega roda javljaju se dva nastavka. Na nepalatalnim se osnovama javlja nastavak *-o* (*jōko, vāvo, mlēko*), dok se na palatalnim osnovama ostvaruje nastavak *-ę* (*sūncę, grōzdičę, jäjcę*). U G mn. se javlja dvojnost. Može se javiti *-o* nastavak (*Na slāmi nę bīlo jājēc*) te nastavak *-a* (*Napūvalo mi ję vāva, Krāva nę dāje niš mlēka*).

5. Tvorba imenica s teorijskoga gledišta

Tvorba riječi se u lingvistici definira kao jezična disciplina koja proučava nastanak novih riječi na temelju dosadašnjega rječničkog blaga. Ova jezična disciplina ujedno proučava i načine postanka novih riječi, stoga se, kada govorimo o tvorbi imenica u prvome redu misli na način tvorbe. U hrvatskome su se standardnom jeziku mnogi jezikoslovci bavili ovom disciplinom, a

⁷ U ogledu se govora očituje posebnost D mn. imenica ženskoga roda s nastavkom *-aj*, što je vidljivo u primjerima: *po sobāj, po grupicāj*. U I mn. ž.r. također je potvrđen isti nastavak u sljedećim primjerima: *tēmaj, spūcālkaj, šibīcāj*. Ovi su primjeri zanimljivi s obzirom na to da je nekadašnja morfološka razlika D, L i I mn. imenica ženskoga roda bila *-am, -aj, -ami*, odnosno nastavak *-aj* se očitovao u L mn., dok se u mjesnome govoru Podravskih Sesveta javlja u D i I mn.

posebice ističem Stjepana Babića i njegovo djelo *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku* te Eugeniju Barić koja se tvorbom riječi bavila u okviru *Hrvatske gramatike* iz razloga što su njihove teze prihvaćene za potrebe ovoga rada. Kada je riječ o tvorbi imenica u hrvatskome standardnom jeziku tada govorimo o dvama osnovnim načinima tvorbe.⁸ Prvi od njih je derivacija, odnosno izvođenje jedne riječi iz druge, a drugi je složena tvorba. Razlika između izvođenja i složene tvorbe je u tome što kod izvođenja nova tvorenica ima jednu tvorbenu osnovu, a kod složene tvorbe govorimo o dvjema ili više složenih osnova.

Tvorbu je imenica do sada u dijalektologiji detaljnije proučavala te o njoj pisala Sanja Vulić (2005). Vulić je, naime, dugi niz godina proučavala govore u dijaspori, točnije gradišćansko-hrvatske čakavske govore.

5.1. Umanjenice

Kako se ovaj rad bavi isključivo tvorbom umanjenica u mjesnome govoru Podravskih Sesveta, nužno je krenuti od definicije umanjenica. Umanjenice ili deminutivi, kako se još nazivaju, oblik su imenica kojima se izražava umanjenost. „Umanjenicama se također izriče osjećaj nježnosti i dragosti – hipokorističnost, kao i osjećaj prezira, omalovažavanja – pejorativnosti“ (Barić, 1997: 326).

---

⁸ O načinima tvorbe imenica te njihovim značjkama više u: Barić, 1997: 305-357 te Babić, 1991: 63-351.

5.2. Tvorbena analiza umanjenica

Terenskim su istraživanjem zabilježene umanjenice ovjerene u govoru Podravskih Sesveta koje će u nastavku biti tvorbeno analizirane kako bismo utvrdili kojim su tvorbenim načinom nastale. U tvorbenoj analizi valja razlikovati dvije vrste nastavaka: tvorbeni i oblični. „Tvorbeni se nastavak od obličnog nastavka razlikuje po tome što oblični nastavak mijenja oblik iste riječi, a tvorbenim se nastavkom od jedne riječi dobivaju nove“ (Barić, 1997: 294).

Pod tvorbenom se analizom podrazumijeva postupak rastavljanja tvorenice na njene dijelove. Tim postupkom uviđamo tvorbene dijelove te tvorbeni način kojim je tvorenica nastala. U hrvatskome je standardnom jeziku u tvorbi imenica, samim time i umanjenica jer se umanjenice izvode od imenica, sufiksalna tvorba najdominantnija. Govor Podravskih Sesveta potvrđuje isto, što proizlazi iz analiziranih primjera. Tvorbeno se značenje umanjenice izražava nastavkom, odnosno sufiksom. Iako se tvorbeno značenje izražava sufiksom, on nema značenje sam po sebi, već značenje dobiva tek u vezi s tvorbenom osnovom. Babić ističe kako sufiks ima stalno mjesto u sastavu riječi, a to je završetak riječi – za što možemo tvrditi da je njegova prepoznatljivost. Nadalje, sufiks nikada ne dolazi kao osnova i nikada se ne koristi u samostalnoj upotrebi te ne može tvoriti semantičku jezgru riječi, ali može modificirati značenje osnove (1991: 35). Na analiziranim se primjerima može uočiti da se neki sufiksi u tvorbi umanjenica javljaju češće dok se neki javljaju rijedje. „S obzirom na stupanj tvorbene aktivnosti sufiksi se dijele na *vrlo plodne*, *slabo plodne* i *neplodne sufikse*“ (Barić, 1997: 294).

5.2.1. Umanjenice od imenica muškoga roda

U tvorbi umanjenica od imenica muškoga roda vrlo su plodni sufiksi *-ek* i *-ec*:

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
anželék	anđel + ek	
bôrék	bor + ek	
čâjék	čaj + ek	
dêdék	ded + ek	
golübék	golub + ek	
grajék	graj + ek	
grôbék	grob + ek	
gümbék	gumb + ek	
jâpék	jap + ek	
jezîčék	jezik + ek	palatalizacija
krôvék	krov + ek	
kruvék	kruv + ek	
lîsték	list + ek	
nôkték	nok(e)t + ek	gubljenje samoglasnika
nôsék	nos + ek	
oblôčék	oblok + ek	palatalizacija
pilimpârék	pilimpar + ek	
plöték	plot + ek	
přsték	prst + ek	
slônék	slon + ek	
vñùčék	vnuk + ek	palatalizacija

vëträk	vet(e)r + ek	gubljenje samoglasnika
zûbék	zub + ek	
balkônec	balkon + ec	
dîml'ačec	dimljak + ec	palatalizacija
kanâlęc	kanal + ec	
klûčec	kluč + ec	
kolêndâręc	kolendar + ec	
krîžec	križ + ec	
krumpêręc	krumper + ec	
nôžec	nož + ec	
obrisâčec	obrisač + ec	
papêręc	paper + ec	
stòlčec	stol(e)c + ec	gubljenje samoglasnika
		palatalizacija
stol'n'âčec	stolnjak + ec	palatalizacija
tan'êręc	tanjer + ec	
vankùšec	vankuš + ec	
žêpęc	žep + ec	

U tvorbi umanjenica od imenica muškoga roda slabo je plodan sufiks *-ič*,

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
cvëtič	cvet + ič	

kêksič	keks + ič	
lâgvič	lag(e)v + ič	gubljenje samoglasnika
stòlič	stol + ič	

U tvorbi umanjenica od imenica muškoga roda zabilježeno je najviše neplodnih sufikasa: *-ček, -čec, -eci, -iček, -ok;*

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
bombôńček	bombon + ček	
lončîček	lon(e)c + iček	gubljenje samoglasnika palatalizacija
novčèci	novc + ęci	palatalizacija
rüpčec	rub + čec	jednačenje suglasnika po zvučnosti
vražîček	vrag + iček	palatalizacija
zajčok	zaj(e)c + ok	gubljenje samoglasnika palatalizacija

Umanjenice od imenica muškoga roda možemo podijeliti u šest skupina:

1) umanjenice za osobu muškoga spola

-ek: *andêlęk, dêdęk, jâpek, vnüčęk;*

-iček: *vražîčęk;*

2) umanjenice za životinje

- ek: *pilimpârek, golübék, slônék*
- ok: *zajčôk.*

3) umanjenice za biljke

- ek: *bôrek, grajék, lîstek;*
- ec: *krumpêréc* (plod biljke);
- ic: *cvëtič.*

4) umanjenice za stvari

- ek: *gümbék, krôvék, oblôček, plöték;*
- ec: *balkônec, klûčec, kolêndâréc, krîžec, nôžec, obrisâčec, stôlčec, stol'n'ačec, tan'êréc, vankûšec;*
- ic: *lâgvič, stölic;*
- čec: *dîml'ačec, rüpcéc;*
- iček: *lončîček;*
- ec: *papêréc.*

5) umanjenice za za dijelove tijela

- ek: *jêzîček, nôkték, nôsek, pŕstek, zâbek.*

6) umanjenice za hranu i piće

- ek: *čâjek, kruvék;*
- ic: *kêksic;*
- ček: *bombônček.*

5.2.2. Umanjenice od imenica ženskoga roda

Vrlo plodan sufiks u tvorbi umanjenica od imenica ženskoga roda je sufiks – *ica*:

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
ambrēlica	ambrel + ica	
banânica	banan + ica	
birkîca	birk + ica	
buvîca	buv + ica	
ćêrkica	ćerk + ica	
ćmélîca	ćmel + ica	
čokolâdica	čokolad + ica	
dékłîca	dekl + ica	
dlakîca	dlak + ica	
gumîca	gum + ica	
guskîca	gusk + ica	
jaknîca	jakn + ica	
jûvica	juv + ica	
kapćîca	kapč + ica	
kâvica	kav + ica	
kišîca	kiš + ica	
kn'ižîca	knjig + ica	palatalizacija
kobilîca	kobil + ica	
kvočkîca	kvočk + ica	
kockîca	kock + ica	
kôžica	kož + ica	
kravîca	krav + ica	
krpîca	krp + ica	

kuñ'ica	kuinj + ica
lôjtrica	lojtr + ica
loptîca	lopt + ica
mamîca	mam + ica
mîcica	mic + ica
mrežîca	mrež + ica
mëtl'îca	metlj + ica
nogîca	nog + ica
prîčica	prič + ica
racîca	rac + ica
ribîca	rib + ica
rukîca	ruk + ica
ruškîca	rušk + ica
rêčica	rek + ica
salâmica	salam + ica
slamîca	slam + ica
slivîca	sliv + ica
sličîca	slik + ica
sobîca	sob + ica
stôl'čica	stoljk + ica
streł'îca	strelj + ica
šaltvîca	šaltv + ica
špângica	špang + ica
taškîca	tašk + ica
trâvica	trav + ica
vodîca	vod + ica
vurîca	vur + ica
zdël'čica	zdeljk + ica
zvêzdica	zvezd + ica
zeml'îca	zemlj + ica

palatalizacija

palatalizacija

palatalizacija

palatalizacija

žarul'îca	žarulj + ica
ženîca	žen + ica

Slabo plodni sufiksi u tvorbi umanjenica od imenica ženskoga roda su sufiksi – *ička* i *-ka*;

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
děščíčka	desk + ička	jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe i palatalizacija
flašíčka	flaš + ička	
glavíčka	glav + ička	
iglíčka	igl + ička	
ižíčka	iž + ička	
jabučíčka	jabuk + ička	palatalizacija
jagodíčka	jagod + ička	
koščíčka	kostk ⁹ + ička	jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe i palatalizacija
kęsíčka	kes + ička	
opravíčka	oprav + ička	
sukn'íčka	suknj + ička	
žličíčka	žlic + ička	palatalizacija

⁹ Koščica je umanjenica od *kostka*, a ne od *kost* iako se *kost* ustalila u hrvatskome standardnome jeziku. Razloge treba tražiti u jezično – povjesnome kontekstu i razvoju jezika kao živoga sustava. Više o tome u Barić, 1997: 617 – 618.

cipēlka	cipel + ka	
kobasîčka	kobasic + ka	palatalizacija
kupîčka	kupic + ka	palatalizacija
rûbâčka	rubač + ka	
sandâlka	sandal + ka	
šal'îčka	šaljic + ka	palatalizacija
škatûl'ka	škatulj + ka	
vilîčka	vilic + ka	palatalizacija
vulîčka	vulic + ka	palatalizacija

Neplodni su sufiksi u tvorbi umanjenica od imenica ženskoga roda sufiksi *-ćica*, *-ičkë* te *-kë*;

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
granćica	gran + ćica	
lačičkë	lač + ičkë	
zubâčkë	zubač + kë	

Umanjenice od imenica ženskoga roda možemo podijeliti u šest skupina:

1) umanjenice za osobu ženskoga spola

-ica: *ćerkica*, *děklíca*, *mamíca*, *ženíca*. U zabilježenim se primjerima podcrtava i ističe osjećaj nježnosti .

2) umanjenice za životinje

-ica: *birkîca, buvîca, čmélîca, guskîca, kobilîca, kvočkîca, kravîca, mîcica, racîca i ribîca* označavaju mladu životinju.

3) umanjenice za biljke

U hrvatskome je standardnom jeziku „značenjska skupina *imenica za biljke* slabo plodna, jer su nove biljne vrste rijetke, a sve ono što se uzima kao tvorbeni naziv za biljku nastaje na osnovi sličnosti s općom imenicom ili po nekom drugom svojstvu. Te se imenice tvore s nekoliko sufikasa, među kojima je najplodniji sufiks – *ica*“ (Barić, 1997: 316). Jednak je slučaj i u govoru Podravskih Sesveta. u kojem je **-ica:** *trâvica* te *banânica, ruškîca i slivîca* koje se odnose na plodove biljke.

-ička: *jabučîčka* i *jagodîčka*, također umanjenice koje se odnose na plodove biljke.

4) umanjenice za stvari

-ica: *ambrêlica, gumîca, jaknîca, kapčîca, kn'ižîca, kockîca, krpîca, lôjtrica, loptîca, mręžîca, mêtł'îca, sličîca, stôl'čica, strêl'îca, šaltvîca, špângica, taškîca, vurîca, zdêl'čica, žarul'îca.* Slabo su plodni sufiksi – *ička;*

-ka: *dêščîčka, flašîčka, iglîčka, ižîčka, koščîčka, kësîčka, opravîčka, cipêlka, sukn'îčka, žlicîčka, kupîčka, rubâčka, rubâčka, sandâlka, šal'îčka, škatûl'ka, vilîčka.*

5) umanjenice za dijelove tijela

-ica: *kôžica, nogîca, rukîca;*

-ička: *glavîčka, koščîčka.*

6) umanjenice za hranu i piće

-ica: čokolâdica, jûvica, kâvica, salâmica, vodîca;

-ička: kobasîčka.

5.2.3. Umanjenice od imenica srednjega roda

U tvorbi umanjenica od imenica srednjega roda nije zabilježen vrlo plodan sufiks, niti slabo plodan sufiks. Zabilježeno je samo nekoliko neplodnih sufikasa: -cę, -ešcę, -ičę, -ecę, -eko, -eło, -čeko, -ęca;

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
čerēfcę	čerev + cę	
dętēšcę	det + ešcę	
grôzdičę	grozd + ičę	
jajčęcę	jajc + ecę	palatalizacija
jokęko	jok + ęko	
męsęko	mes + ęko	
mlékęco	mlek + ęco	
sûnčęcę	sunc + ećcę	palatalizacija
vînčęko	vin + čęko	
vrâčęca	vrat + ęca	jotacija
vûvęko	vuv + ęko	

Umanjenice od imenica srednjega roda možemo podijeliti četiri skupine:

- 1) umanjenice za osobu srednjega roda

-ešce: *djetěšče.*

- 2) umanjenice za stvari

-eca: *vrâčěca.*

- 3) umanjenice za dijelove tijela

-ce: *čerěfcę;*

-eko: *jokěko, vûvěko.*

- 4) umanjenice za hranu i piće

-iče: *grôzdičę;*

-ece: *jajčěcę;*

-eko: *męsěko;*

-eco: *mlékěco;*

-čeko: *vînčěko.*

Tvorbena analiza istraženih tvorenica potvrđuje kako se umanjenice od imenica svih triju rodova tvore sufiksalsnim tvorbenim načinom, odnosno sufiksacijom.

6. Rječnik

6.1. Uvodne napomene

Grada prikupljena na terenu leksikografski je obrađena u rječnik umanjenica te je abecedno navedena. Za natuknicu je uporabljena umanjenica za koju je potvrđeno da se javlja u mjesnome govoru Podravskih Sesveta. Natuknica je određena rodom te je dana kratica da je ona umanjenica (deminutiv). Za umanjenicu je navedeno od koje je imenica te je za imenicu dan ekvivalent na hrvatskome standardnom jeziku s objašnjnjem. Sva su objašnjaja preuzeta s Hrvatskoga jezičnog portala.¹⁰

Kratice:

m – muški rod

ž – ženski rod

sr – srednji rod

dem. – deminutiv

zb – zbirna imenica

pl. tantum – pluralia tantum

---

¹⁰ <http://hjp.novi-liber.hr/index.php?show=main> (27.8.2015.)

6.2. Popis odrednica

ambrêlica ž, *dem.* od ambrêla – kišobran; priručni predmet kojim se štiti od kiše (*Držal sěm ambrêlicu da mi ju vëtter nę odnêsę.*)

anžélek m, *dem.* od ânžel – andeo; duhovno biće, glasnik i službenik Božji koji posreduje između Boga i ljudi, u tradicionalnoj se religioznoj umjetnosti obično prikazuje kao krilato biće s aureolom i odjeveno u dugu bijelu haljinu (*Spi' kăk mâli anžélek.*)

balkôneć m, *dem.* od balkôn – balkon; izbočena, ogradaena platforma na zidovima i pročeljima građevina (*İdi glët na balkôneć.*)

banâica ž, *dem.* od banâna – banana; tropska voćka (*Musa paradisiaca, M. sapientium*) iz porodice *Musaceae* (*čëra sěm pójęł banânicu.*)

birkîca ž, *dem.* od bîrka – ovca; domaća životinja prezivač, daje vunu, mlijeko i meso (*Narânil sěm birkîce.*)

bombôńček m, *dem.* od bombôn – bombon; slatkiš koji se otapa u ustima (Völél sěm jësti bombôńčekę.)

bôrek m, *dem.* od bôr – bor; božićno drvce, jelka (*Nabřzo bûmo borëka kitili.*)

buvîca ž, *dem.* od bûva – buha; sitan kukac koji se hrani krvlju ljudi i životinja, velik je broj vrsta, pripadaju redu *Syphonapt* rodova (*Onäj cûcék ję pûn buvîc.*)

cipêlka ž, *dem.* od cipêla – cipela; čvrsto obuvalo, obično od kože, koje pokriva stopalo i eventualno gležanj, s tvrdim potplatom; crevlja, postol, postola (*İmaś lëpę cipêlkę.*)

cvëtič m, *dem.* od cvêt – cvijet; dio biljke koji sadržava organe za oplodnju i iz kojeg se razvija plod (*Näbral mi ję najlepšëga cvëtiča na livädi.*)

čâjék m, *dem.* od čâj – čaj; napitak od cvijeta, listova, korijena ili ploda raznih biljaka (*Pręfîni mi jë čâjék od gamilîcę.*)

čmélîca ž, *dem.* od čmêla – pčela; kukac opnokrilac (*Apis mellifîca*), uzgaja se radi dobivanja meda, voska, matične mliječi i propolisa (*L  p j   on  j c  tani „C  m  lîca M  ja“*)

  okol  dica ž, *dem.* od   okol  da – čokolada; poslastica, ob. u pločicama, dobiva se miješanjem kakaove mase s raznim dodacima uz ve  u ili manju koli  inu še  cera (*D  l s  m ti   okol  dicu.*)

  erkica ž, *dem.* od   erk  ka – k  i; žensko dijete prema svojim roditeljima; k  er, k  erka (*B  m i    l     rkicom du    n.*)

  er  fc   sr, *dem.* od   er  vo – trbuh; dio trupa između prsnog koša i zdjelice; trbušna šupljina i probavni organi (*B  gec m  li k  k ga bol     er  fc  .*)

d  kl  ica ž, *dem.* od d  kl  čka – djevojčica; dijete ženskog spola (*E  l bi s     t  la zv  ti moj  m d  klic  m?*)

d  š  č  ka ž, *dem.* od d  ska – daska; plosnat i širok dug komad drveta, dobiven piljenjem od trupca (*Z  bil s  m d  š  č  ku na vr  ta.*)

d  t  š  c   sr, *dem.* od d  t   – dijete; sin ili k  i prema roditeljima bez obzira na uzrast i dob (*T  k so zm  l  m d  t  š  com d    slí fc  rkvu.*)

d  ml'a  c   m, *dem.* od d  ml'ak – dimnjak; otvor u obliku šupljeg zidanog stupa, cijevi i sl. kroz koji se iz zatvorene prostorije odvodi dim (*D  d Mr  z se sp  š  a n  z d  ml'a  c  .*)

dlak  ica ž, *dem.* od dl  ka – dlaka; rožnata tvorevina što kao nit raste iz kože čovjeka i nekih životinja (*Na ruk  m   p  c   n  mam dlak  c.*)

d  d  k m, *dem.* od d  d – djed; očev ili majčin otac (prema unuku); deda, dedo, dida (*  da   k  k st  ri d  d  k.*)

flašička ž, *dem.* od flăša – boca; staklenka, flaša (*Natôči mi vodę vu tu flašičku.*)

glavička ž, *dem.* od glâva – glava; okrugli dio plodova (npr. luka, zelja, kupusa) (*Bîl sëm vu vŕtu i nâbral sëm tri glavîčke lûka.*)

golubek m, *dem.* od gölub – golub; ptica (*Columba*) iz porodice *Columbidae* (*Vîdêl sëm lêpoga golubêka.*)

grajék m, *dem.* od grâ - grah; jednogodišnja biljka (*Phaseolus vulgaris*) iz porodice leptirnjača (*Papilionaceae*), jajolika zrnata ploda u ovojnici (mahuni), važna namirnica u našim krajevima; bažul, bažulj, fažol, fažolet, fižol, pasulj (*Zütra bûmo kuväli grajéka.*)

grančica ž, *dem.* od grâna – grana; dio stabla koji raste iz debla (*Puval jे vêter pâk so sę grančicę vîjalę.*)

grôbék m, *dem.* od grôb – grob; jama u koju se polažu posmrtni ostaci pokojnika (*Išel sëm počistîti grobêka.*)

grôzdičę sr zb, *dem.* od grôzdje – grožđe; opći naziv za razne sorte vinove loze (*Bûmo imâli kolâča zgrôzdičom.*)

gûmbék m, *dem.* od gûmb – dugme; pločica (ob. okrugla) koja prolazi kroz rupicu (tkanine, kože i sl.) i zakapča; botun, gumb, puce (*Dôdaj mi onôga gumbëka stôlkę.*)

gumica ž, *dem.* od gûma – guma; čvrsta elastična tvar dobivena vulkanizacijom prirodnih i sintetskih kaučuka; gumija (*Îmaš lêpu gumîcu za kîku.*)

guskica ž, *dem.* od gûska – guska; ptica plivačica (*Anser*) (*Nâšel sëm na dvoru mâlu guskîcu.*)

iglîčka ž, *dem.* od īgla – igla; zaoštrena šipčica s ušicom, ob. od metala, služi za šivanje; jagla (*Šîval sëm zmâlom iglîčkom.*)

ižička ž, *dem.* od iža – kuća; zgrada koja ima zidove i krov i služi za stanovanje (*Ei si viđla kāk oni tām imäjo bogēčku ižičku?*)

jabučička ž, *dem.* od jabuka – jabuka; voćka (*Malus*) s više podvrsta i sorata iz porodice ruža (*Pān dvör mi ję jabučički.*)

jagodička ž, *dem.* od jagoda – jagoda; niska zeljasta biljka iz roda *Fragaria*, daje jestiv sladak plod crvene boje (*İmam vu vŕtu fríškę jagodičkę.*)

jačecę sr, *dem.* od jajce – jaje; proizvod peradi, nekih vrsta ptica i životinja koji služi za ljudsku prehranu (*Zjajčęca sę lęgno pīščoki.*)

jaknica ž, *dem.* od jakna – jakna; odjevni predmet dugih rukava, seže do struka ili niže, nosi se preko košulje ili džempera (*Da si oblękla jakniciu něbi sę smřzla.*)

japęk m, *dem.* od japa – otac; roditelj muškog spola; čaća, čaće, čačko, čačo, čako, čale, pape (*Igral sęm sę odmalęna zjapękom.*)

jokęko sr, *dem.* od joko – oko; organ osjetila vida čovjeka i životinja (*Ô, glê māloga bōkčęka kak mu sę vupål'ilo jokęko.*)

jezīček m, *dem.* od jézik - jezik; pokretljiv mišić u usnoj šupljini čovjeka i životinja, organ za okus i uzimanje hrane, u čovjeka jedan od organa govora (*Polízal mę ję pēsek zjezīčkom.*)

jūvica ž, *dem.* od jūva – juha; tekuće jelo koje se priprema tako što se u vodi kuha meso, riba ili povrće; jede se samo ili uz dodatak ukuhane tjestenine, povrća i sl (*Sęm razlęjäl tan'ēr jūvicę.*)

kanälęc m, *dem.* od kanäl – kanal; duguljast pojas mora između dviju kopnenih površina (*Plivâli smő pręko kanälęca.*)

kapčica ž, *dem.* od kápča – kopča; napravica koja služi da se što pričvrsti, prikopča, sastavi; fibula, spona (*Němrę zapřti kapčicu na lačām.*)

kâvica ž, *dem.* od kâva – kava; napitak priređen od pržena ploda kave ili mješavine koje imaju sličan okus, miris i djelovanje (*El bûmo popîli kâvicu?*)

kišîca ž, *dem.* od kîša – kiša; oborina u obliku vodenih kapi (*Namôkêl sêm čêra na kišîci.*)

klûčec m, *dem.* od klûč – ključ; predmet, sredstvo kojim se brava otvara i zatvara, otključava i zaključava (*Zgûbil sêm klûčeca.*)

kn'izîca ž, *dem.* od kn'îga – knjiga; više listova s tekstrom ili s slikama povezanih zajedničkim hrptom koji su namijenjeni da kao cjelina služe čitanju ili proučavanju (*Prečítal sêm jëdnu mâlu knjižîcu.*)

kobasîčka ž, *dem.* od kobasîca – kobasica; crijevo nadjeveno sjeckanim mesom (*Za rucék budö kobasîčke.*)

kobilîca ž, *dem.* od kobîla – kobila; ženka konja (*Vidél sêm susêdôvu kobilîcu.*)

kockîca ž, *dem.* od kôcka – kocka; komad šećera u obliku kvadra (*Fkâvu si namêčem jënu kockîcu cuköra.*)

kolêndârèc m, *dem.* kolêndâr – kalendar; tablica, popis dana i mjeseci u godini (*Poglédaj dátuma fkolêndârèc.*)

koščîčka ž, *dem.* od kôst – kost; tvrdi dio tijela od kojeg se sastoji skelet (*Rädo so joj napûklę koščîčkę na šâki.*)

kôžica ž, *dem.* od kôža – koža; organ koji je ujedno vanjska površina tijela čovjeka i životinje (*Otrîgel sêm si kôžicu ökrę nökta.*)

kravîca ž, *dem.* od krâva – krava; govedo ženskoga spola (*Kravîca dâje mlêko.*)

krîžec m, *dem.* od krîž – križ; znak ili predmet koji je nalik križu ili je u obliku križa (*Gdâ idę vèlečâsni zkřížecom?*)

krôvěk m, *dem.* od krôv – krov; konstrukcija koja pokriva zgradu ili građevinu (*Skrověka nām jē větřer i'til čerěpę.*)

krpīca ž, *dem.* od kŕpa – krpa; pojedinačan komad platna namijenjen određenoj svrsi (*Prašīna sę brišę zkripicōm.*)

krumpērēc m, *dem.* od krumpēr – krumpir; trajna zeljasta biljka (*Solanum tuberosum*) iz porodice pomoćnica (*Solanaceae*) s jestivim gomoljem u kožastom ovoju, podrijetlom iz Južne Amerike (*Pöjet sěm někej mälo krumpērēca.*)

kruvěk m, *dem.* od krūf – kruh; uskislo pečeno tijesto (*Küpil sěm dvä kruvěka fdučānu.*)

kuñ'ica ž, *dem.* od kuñ'a – kuhinja; prostorija u stanu, gostonici itd. gdje se priređuje jelo (*Zákaj stę kǔpili tāk mālu kuñ'icu?*)

kvočkīca ž, *dem.* od kvôčka – kvočka; kokoš koja leži na jajima ili je izlegla piliće, kokoš koja kvoca (*Ido pîščoki za kvočkicōm.*)

kěksič m, *dem.* od kěks – keks; sitno suho i prhko pecivo (slatko ili slano) (*Dôdaj mi tōga kěksiča.*)

kěsīčka ž, *dem.* od kěsa – vreća; savitljiva i teretu prilagodljiva velika ambalaža od jute ili od platna, papira, plastike i sl., s otvorom samo s gornje strane, služi za čuvanje sipkog materijala (zrnja, brašna i sl.) ili za prenošenje na ledima ili na prijevoznom sredstvu (*Doněli so mi jědnu sāmo kěsīčku bombōnof.*)

kupīčka ž, *dem.* od kupīca – čaša; posuda iz koje se piye, obično od stakla (*Dāj mi kupīčku vīna.*)

lāgvič m, *dem.* od lāgēv – bačva; posuda za tekućine, osobito za vino ili rakiju, obično drvena, uobručena (*Jös īma mālo vīna vlagvīču.*)

lačičke ž pl. tantum, *dem.* od lâčę – hlače; dio odjeće koji od pasa pokriva noge (*Tę so ti lačičke rädo tēsnę.*)

lîstek m, *dem.* od lîst – list; organ biljke kojim diše, plosnat, ob. zelene boje (*El îma jöš kâj listekôf na grâni.*)

lójtrica ž, *dem.* od lójtra – ljestve; pomagalo za penjanje i silaženje, sastoji se od dva usporedna, jednako dugačka komada spojena prečkama na pravilnim razmacim (*Kâm idëš po töj lójtrici?*)

lončiček m, *dem.* od lönęc – lonac; posuda za kuhanje, veće visine od promjera (*Odnësi kokošâm vodę vlončičku.*)

loptica ž, *dem.* od lópta – lopta; elastičan predmet od plastike, gume i sl. ispunjen zrakom, ima oblik kugle (*İtil sëm lopticu pâk jë otışla ksusêdu vu dvör.*)

mamîca ž, *dem.* od mämék – majka; žena koja je rodila jedno ili više djece (*İşel sëm zmamicôm kmëši.*)

mîcica ž, *dem.* od mäčka – mačka; domaća životinja, sisavac s pandžama, lovi miševe (*Zövi mâlu mîcicu nëk idę jëst.*)

mlékëco sr, *dem.* od mlêko – mlijeko; hranjiva bijela neprozirna tekućina slatkasta okusa koju luče mliječne žlijezde, hrana dojenčadi i mladunčadi sisavaca (*Kräva dâje mlékëco.*)

mręžica ž, *dem.* od mrêža – mreža; naprava od različitih materijala ispletena na jednakaka oka (*Zmrežicôm sëm lôvil pilimpârę.*)

mësëko sr, *dem.* od mëso – meso; mišićno tkivo (između kože i kostiju) tijela čovjeka i životinja (*El bi ti narézäla mälo mësëka?*)

mêtł'ica ž, *dem.* od mêtł'a – metla; kućansko priručno pomagalo za čišćenje poda ili drugih površina po kojima se hoda, npr. dvorišta (*Štël mę ję lupiti zmetl'icôm po rûki.*)

nogîca ž, *dem.* od nôga – noga; ud čovjeka i životinja kojim se hoda (*Opâla ję zbicikla pâk joj ję nogîca napûkla.*)

nôkték m, *dem.* od nôkët – nokat; rožnata izraslina na vrhovima prstiju ruku i nogu (*Sëm si začenol noktëka.*)

nôsék m, *dem.* od nôs – nos; organ njuha i jedan od dišnih organa u ljudi i životinja (*Imâla si tâk mâloga nosêka dök si së narodila.*)

novčëci m, *dem.* od növëc – novac; sredstvo plaćanja u kovanim ili papirnatim komadima u raznim vrijednostima (apoenima) (*Dôdaj mi nëkëjnofčecôf.*)

nôžec m, *dem.* od nôž – nož; ručno oruđe za rezanje i hladno oružje za sjećenje i bodenje (*Stëm nôžecom nëmreš nîkaj odrezati.*)

oblôček m, *dem.* od ôblok – prozor; otvor u zidu zgrade ili na prometnom sredstvu kroz koji ulaze svjetlo i zrak (*Döšel jë nûtër čëz tâj mâli oblôček.*)

obrisâčec m, *dem.* od obrisâč – ručnik; komad tkanine (platna, frotira) za brisanje ruku, lica i tijela (*Täm vîsi mâli obrisâčec.*)

opravîčka ž, *dem.* od oprâva – odjeća; ono što se nosi preko rublja, što služi za odjevanje i za oblačenje (*Kûmi so donëli tâk lêpu opravîčku.*)

papêrc m, *dem.* od papër – papir; materijal na kojem se piše, tiska, crta i sl., načinjen od tanko razvučene i osušene mase biljnih vlakanaca, većinom drvene celulozne mase ili mase od pamučnih krpa (*Pokûpi tõga papêreca stôla.*)

pilimpârek m, *dem.* od pilimpâr – leptir; kukac (*Lepidoptera*) iz reda ljuskokrilaca, ima dva para krila, često raznobojnih, koja ne sklapa uz tijelo; lepir (*čëra sëm vîdël lêpoga pilimpâreka.*)

plöték m, *dem.* od plöt – ograda; ono čime je što (zemljište, dvorište itd.) odijeljeno od čega drugoga (*Bïla mi jë kökoš nüz plöték.*)

prîčica ž, *dem.* od prîča – priča; usmeno pričanje, kazivanje (*Tö jë prîčica za mâlu dëcu.*)

přsték m, *dem.* od přst – prst; jedan od pet pokretnih završetaka ruke ili noge čovjeka (*Pokâzal mi jë zprstêkom nëk dôjdëm.*)

racîca ž, *dem.* od râca – raca; vodena ptica (*Anas*) široka plosnata kljuna, kratka vrata, s opnama za plivanje, patka (*Vû dvôru ïmam tri' racîcë.*)

ribîca ž, *dem.* od rîba – riba; životinje koje žive u vodi sa škrgama kao organom za disanje i perajama za plivanje (*Nalövil jë pûno ribîc na Drâvi.*)

rukîca ž, *dem.* od rûka – ruka; jedan od gornjih udova ljudskog tijela od ramena do vrhova prstiju (*Nêmrë nîkam zrukicôm.*)

rêčica ž, *dem.* od rêka – rijeka; veći tok slatke vode koji teče koritom na površini Zemlje i ulijeva se u drugu rijeku, more ili jezero (*Kûpali smö së na rêčici.*)

rûpčec m, *dem.* od rûbèc – rubac; četvrtast komad tkanine (platna, pletiva i sl.) koji žene nose preko glave ili se njime zagrću preko ramena; marama (*Sakömu sëm däl rûpčeca.*)

rubâčka ž, *dem.* od rubâča – košulja; odjevni predmet, gornje rublje za gornji dio tijela (*Zmâzal si jë nôvu rubâčku.*)

ruškîca ž, *dem.* od rûška – kruška; šumsko drvo i voćka (*Pyrus*) iz porodice ruža (*Rosaceae*) (*Râno sëm viđel da jë opâla ruškîca zgrânę.*)

salâmica ž, *dem.* od salâma – salama; suhomesnati proizvod od odabranog mesa sa specijalnim začinima (*Išel sëm dučän po mälo salâmicë.*)

sandâlka ž, *dem.* od sandâla – sandala; laka ljetna obuća, otvorena u gornjem dijelu (*Ostâla ti ję sandâlka.*)

slamîca ž, *dem.* od slâma – slama; osušene stabljike žitarica i biljaka mahunarki koje ostaju poslije vršidbe i izdvajanja sjemena (*İsus sę ję rödil na slamîci.*)

slivîca ž, *dem.* od slîva – šljiva; voćka (*Prunus domestica*) iz porodice ruža (*Rosaceae*), dugoljast ili okrugao plod te voćke, tamnoplav do žut (*Bǖm spëkəl rakîju od slivîc.*)

sličîca ž, *dem.* od slîka – slika; umjetničko djelo izrađeno u bojama, u dvije dimenzije na plošnoj podlozi (na platnu, papiru, drvu, staklu i sl.) (*ćêra sëm dôbil lêpu sličîcu.*)

slônæk m, *dem.* od slôn – slon; životinja iz reda najvećih živućih kopnenih sisavaca sa surgom i kljovama, nadred kopitara (*Vîdəl sëm slonëka na têlevîzoru.*)

sobîca ž, *dem.* od sôba – soba; prostorija u stanu, kući ili zgradi namijenjena boravku, radu ili odmoru (*Opâva näm stojî vzâdnjoj sobîci.*)

stôlič m, *dem.* od stôl – stol; komad pokućstva s daskom (rjeđe plastikom, željezom i sl.) kao radnom i sl. površinom, s jednom ili više nogu (*İmaš na stoliču novînç.*)

stol'n'âčec m, *dem.* od stôl'n'ak – stolnjak; prekrivač za stol (*Pokâži kûmi nôvoga stol'n'âčeca.*)

stôlčec m, *dem.* od stôleč – stolica; komad pokućstva s naslonom, namijenjen sjedenju za jednu osobu (*Krävę so dojili na stolčêcu.*)

stôl'čica ž, *dem.* od stôl'ka – ladica; klizni pretinac u stolu ili drugom kojem komadu pokućstva (*Papêri mi stoję fstôl'čici.*)

strēl'īca ž, *dem.* od strēl'a – strijela; drvena šipka s kamenim ili metalnim šiljkom, izbacuje se iz luka; sulica (*Îgral sëm sę zlûkom i strêl'icam.*)

sûnčecę sr, *dem.* od sûncę – sunce; Zemlji najbliža zvijezda i središnje nebesko tijelo Sunčeva sustava (*Dënes nëbu grëlo sûnčecę.*)

sukn'îčka ž, *dem.* od sâkn'a – suknja; jednodijelni ženski odjevni predmet (u nekih naroda i dio muške narodne nošnje) koji pokriva dio tijela od struka nadolje, a oblici i duljina mu se mijenjaju prema zahtjevima tradicije, običaja i mode; kotul, kikla, šos (*Îmaš lëpu sukn'îčku.*)

šal'îčka ž, *dem.* od šal'īca – šalica; manja posuda s ručkom sa strane iz koje se pije crna ili bijela kava, čaj itd. (*Pöpil sëm šal'îčku bële kâvę.*)

šaltvîca ž, *dem.* od šâltva – frula; dugački instrument od drva, cijev na rupe (*Möjì so išli na odočâščę na Mariju Bistrîcu i donëli so mi šaltvicu.*)

škatûl'ka ž, *dem.* od škatûl'a – kutija; predmet čvrstih strana, ob. u obliku kocke ili kvadara, služi za čuvanje raznih predmeta (*Kûpi škatûl'ku šibîc.*)

špângica ž, *dem.* od špânga - kopča (za odjeću ili za kosu), ob. od okvira i dijela koji služi kao igla ili poluga kojom se učvršćuje (*Îmaš lëpu špângicu.*)

tan'êrèc m, *dem.* od tan'ér – tanjur; stolna plitka posuda šireg ruba iz koje se jede (*Pojël sëm tan'êrèc jâvę.*)

taškîca ž, *dem.* od tôrba – torba; predmet u kojem se nose potrebne stvari (spisi, pribor za higijenu itd.), ob. se nosi o ramenu ili u ruci (*Îdë fgräd ztaškicôm.*)

trâvica ž, *dem.* od trâva – trava; zeljasta jednogodišnja ili višegodišnja biljka iz porodice trava s tankom, šupljom koljenastom vlati (*Pokösil sëm trâvicu prëd ižôm.*)

vânkušec m, *dem.* od vânkuš – jastuk; podloga na kojoj počiva glava za vrijeme odmora i spavanja; uzglavlje (*Nêmoj lëžâti na tëm vânkušecu.*)

vilīčka ž, *dem.* od vilīca – vilica; pribor za jelo kojim se nabada (*Píkni to zvilíčkom.*)

vînčeko sr, *dem.* od vîno – vino; alkoholno piće dobiveno vrenjem soka grožđa (*Velečásni säki d en p j e vînčeko.*)

vn ček m, *dem.* od vn k – unuk; sin sina ili k eri (prema djedu i baki) (*B rm š si l epo vnuč ka näf il d el ti.*)

vodîca ž, *dem.* od vôda – voda; vodikov oksid, prozirna teku ina, u kemijski  istom stanju bez boje, mirisa i okusa; akva (*Don l s em si m alo sv te vodic .*)

vraži ek m, *dem.* od vr g – vrag; simboli no bi e kao oli enje zla;  avao, napasnik, pali andeo, sotona (*B la je zloc esta k k m ali vraži ek.*)

vrâ eca sr pl tantum, *dem.* od vr ta – vrata; otvor u zidu, na ogradi i sl. kroz koji se izlazi ili ulazi (*E  mi   e  slo iti vrâ eca na koko l'n'aku?*)

vur ica ž, *dem.* od v ra – sat; sat (sprava za pokazivanje vremena) (* ma  l epu vur icu na z du.*)

v tre  m, *dem.* od v ter – vjetar; op enito strujanje zraka (*V tre  p u e j ko.*)

v v eko sr, *dem.* od v vo – uho; paran organ slu a, slu i za percepciju zvuka i ravnote e (*Zn l m  je j pa navl  ci za v v eko.*)

vul čka ž, *dem.* od vul ca – ulica; prometna uzdu na povr ina kroz naseljeno mjesto za pje ake i vozila (*N gda s em   vel vu vul  ki.*)

zaj  ok m, *dem.* od z jec – zec; divlja  ivotinja (*Lepus*) iz reda glodavaca, porodica ze eva (*Leporidae*) s dugim zadnjim nogama i dugim u ima; zajec (*D  es m oram vlovi ti zaj  ka f st li.*)

zdēl'čica ž, *dem.* od zdēl'a – zdjela; staklena, porculanska i sl. posuda u kojoj se hrana iznosi ili priređuje miješanjem i sličnim postupcima (*Fzdēl'čici so jabûke.*)

zvēzdica ž, *dem.* od zvēzda – zvijezda; svemirsko tijelo visoke temperature s vlastitim izvorom energije (*Nēbo jē pûno zvēzdic.*)

zēml'īca ž, *dem.* od zēml'a – zemlja; zemljište, tlo kao izvor dobara i hrane (*Nēbu nîkēj ztē zēml'icē.*)

zâbék m, *dem.* od zâb – Zub; jedna od bjeličastih izraslina koštanog tkiva u čeljusti prevučenih caklinom, koje služe za grizenje i žvakanje (*Öpal mi jē pîvi zâbék.*)

zubâčkē ž pl. tantum, *dem.* od zubâčę – grablje; oruđe za rad u polju i vrtu, ima zupce postavljene okomito na držak, služi za skupljanje pokošene trave, slame, poravnavanje prekopane zemlje i sl.; grabulje (*Zubâčkam pokûpi to lîstje.*)

žarul'īca ž, *dem.* od žarûl'a – žarulja; kruškasta staklena kugla koja kao izvor daje svjetlo od usijane niti; sijalica (*Prégorěla jē čëra žarul'īca vkvîn'i.*)

žličíčka ž, *dem.* od žlîca – žlica; pomagalo za zahvaćanje i uzimanje u usta tekuće i žitke hrane; kašika (*Jël sëm sladolêda žličíčkom.*)

žépec m, *dem.* od žép – džep; ušiven ili našiven dio na odjeći predviđen za odlaganje sitnijih predmeta ili za ukras (*Raščenol mi së jē žépec na plêče.*)

ženîca ž, *dem.* od žêna – žena; odrasla osoba ženskog spola; žensko (*Môram iti domä svojôj ženîci.*)

7. Zaključak

U radu je, na temelju transkribiranih podataka koji su prikupljeni za terenska istraživanja, prikazana tvorbena analiza umanjenica od imenica svih triju rodova u mjesnome govoru Podravskih Sesveta. Tvorbenom se analizom prikazuje sufiksalna tvorba koja je jedini način tvorbe umanjenica.

Kod umanjenica tvorenim od imenica muškoga roda najplodniji su sufiksi – *ek* (23) i –*ec* (15), slabo je plodan sufiks –*ič* (4), najviše je zabilježeno neplodnih sufikasa: –*ček*, –*čec*, –*eci*, –*iček*, –*ok*, koji se očituju u tek jednoma ili dvama primjerima.

Tvorbena je analiza pokazala kako je za umanjenice od imenica ženskoga roda iznimno plodan sufiks –*ica* (55), slabo su plodni sufiksi –*ička* (12) i –*ka* (9), a neplodnih je sufiksa zabilježeno tri: –*čica*, –*ičke* te –*ke* i svaki se realizira u po jednoma primjeru.

Umanjenica tvorenih od imenica srednjega roda je najmanje, što je opravdano s obzirom na zastupljenost imenica srednjega roda u hrvatskome standardnome jeziku. Kod takvih umanjenica nije zabilježen niti vrlo plodan, niti slabo plodan sufiks, već su zabilježeni samo neplodni sufiksi: –*ce*, –*ešce*, –*iče*, –*ece*, –*eko*, –*eco*, –*čeko*, –*eca* koje možemo pronaći u jednoma ili dvama primjerima.

U govoru se očituje potreba naglašavanja umanjenosti, stoga se često uz umanjenicu rabi pridjev mali – kojemu je osnovno značenje sitan, malen; (*Spi' kak mâli andělek, El si vîdla onôga mâloga cuclînca, Zövi mâlu mîcicu nék iđe jëst*).

Na granici osnove i nastavka promatrane su glasovne promjene. Pri tvorbi umanjenica zabilježene su sljedeće glasovne promjene: palatalizacija¹¹ (u koju uključujemo i promjenu $c > \dot{c}$), gubljenje samoglasnika, jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe, jednačenje suglasnika po zvučnosti te jotacija.

---

¹¹ Palatalizacija je u pojedinim primjerima izostavljena (dlakîca, rukîca).

8. Sažetak

U radu se prikazuju značajke i posebnosti mjesnoga govora Podravskih Sesveta u okviru podravskoga dijalekta kajkavskoga narječja. Nakon povijesnoga i jezičnoga pregleda donose se rezultati istraživanja tvorbenoga načina kojim se tvore umanjenice u govoru Podravskih Sesveta. Izdvojeni primjeri prikazuju tvorbu umanjenica svih triju rodova. Iz analize tvorbenoga načina zaključeno je kako su za umanjenice od imenica muškoga roda vrlo plodni sufiksi *-ek* i *-ec*. U tvorbi umanjenica od ženskoga roda iznimno je plodan sufiks *-ica*. Specifičnost tvorbe umanjenica od imenica srednjega roda je u tome što nije zabilježen niti jedan vrlo plodan te niti jedan slabo plodan sufiks, već je zabilježeno nekoliko neplodnih sufikasa. Pri tvorbi umanjenica dolazi do glasovnih promjena, stoga su u radu zastupljene i glasovne promjene do kojih dolazi na granici tvorbene osnove i sufiksa.

Posljednji dio rada pripada leksikografskoj obradi umanjenica – rječniku.

9. Ključne riječi

kajkavsko narječe, podravski dijalekt, govor Podravskih Sesveta, tvorba riječi, sufiks, umanjenice

The formation of diminutives in the speech of Podravske Sesvete

Summary

The paper discusses the characteristics and features of Podravske Sesvete local speech in the framework of the Podravina dialect of Kajkavian vernacular. After historical and language overview, the results of the study are shown, presenting the way of formation by which diminutives in the speech of Podravske Sesvete are formed. The examples that are taken out show diminutive formation of all three genders. The analysis of the way of formation has shown that diminutive nouns of masculine gender are characterised by very common suffixes *-ek* and *-ec*. In diminutive formation of feminine gender, the most frequent suffix is *-ica*. Specificity of the formation of diminutive nouns of neuter gender lies in the fact that there has not been any very frequent or less frequent suffix recorded, but there have been some infrequent suffixes recorded. Since there are sound changes that appear during the formation of diminutives, the work also presents the sound changes at the margin of base and suffix formation. The last part of the paper deals with the lexicographic analysis of diminutives – dictionary.

Key words

Kajkavian vernacular, Podravina dialect, speech of Podravske Sesvete, word formation, suffix, diminutives

10. Popis literature

1. Anić, Vladimir. 2003: *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*, Novi liber, Zagreb.
2. Babić, Stjepan. 1991: *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku*, Nakladni zavod Globus – HAZU, Zagreb.
3. Barić, Eugenija. 1997: *Tvorba riječi*, u: Barić, E. i sur., *Hrvatska gramatika*, drugo promjenjeno izdanje, Školska knjiga, Zagreb, str. 285–357.
4. Crnić, Mirjana. 2011: *O jezičnim značajkama križevačko-podravskih govora* u: *FLUMINENSIJA: časopis za filološka istraživanja*, Vol.21 No.2, Rijeka, str. 181–183.
5. Ivšić, Stjepan. 1996: *Jezik Hrvata kajkavaca*, prir. Josip Lisac, Matica hrvatska, Zaprešić.
6. Lončarić, Mijo. 1990: *Kaj – jučer i danas : ogledi o dijalektologiji i hrvatskoj kajkavštini (s kartom narječja i bibliografijom)*, Zrinski, Čakovec.
7. Lončarić, Mijo. 1996: *Kajkavsko narječje*, Školska knjiga, Zagreb.
8. Lončarić, Mijo; Celinić, Anita. 2010: *Dalibor Brozović o kajkavštini*, u: *KAJ – časopis za književnost, umjetnost, kulturu*, Vol.43 (215) No.5–6, Zagreb, str. 81–92.
9. Maresić, Jela. 1994: *Iz frazeologije govora Podravskih Sesveta* u: *FLUMINENSIJA: časopis za filološka istraživanja*, Vol.6 No.1–2, Rijeka, str. 95–98.
10. Maresić, Jela. 1995: *Mali frazeološki rječnik govora Podravskih Sesveta* u: *Podravski zbornik*, 21, Koprivnica, str. 219–236.
11. Maresić, Jela. 2011: *Podravski kajkavski dijalekt*, u: *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, Vol.37 No.2, Zagreb, str. 451–466.

12. Maresić, Jela; Menac–Mihalić, Mira. 2008: *Frazeologija križevačko-podravskih govora s rječnicima*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovje, Zagreb.
13. Šerbedija, Petra. 2013: *Pripadnost govora Podravskih Sesveta kajkavskome narječju*, završni rad, Rijeka.
14. Vulić, Sanja. 2005: *Tvorba imenica u gradišćansko-hrvatskim čakavskim govorima*, doktorska disertacija, Rijeka.
15. Vulić, Sanja. 2007: *Prefiksalno-sufiksalna tvorba imenica u gradišćansko-hrvatskim idiomima* u: Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči, Vol.35 No.1, Split, str. 121–138.

Internetski izvor:

Hrvatski jezični portal: <http://hjp.novi-liber.hr/> (pristupljeno 26.8.2015.)

11. Prilozi

11.1. Ogled govora Podravskih Sesveta

Božični običaji f Sesvetaj

P: Dobar dan, gospodine Željko. Možete li mi nešto reći o božićnim običajima u Podravskim Sesvetama?

O: Môgel bi pùno tòga rëči jér kod nàs se je pùno tòga dogâžalo. Kod nàs je bïlo predbožično vrême i koe je träjalo pred sâm Bôžič i ljûdi so se ftèm vrëmënu priprâvl'ali saki na svôj näčin. Saka obîtel' ftèm vrëmënu je od svôji domäči pôslov i někaj drûgo dëlala, znäči priprâvl'ala se je za vêliki svêtek. Tò so i diktërale i sâme vremënske prîlike kâj so mögli ftèm râzdrobl'u deläti. Priprâvl'ali so dřva za grëti, vreživali dvôrišča, štale, iže so prefarbâvali, a domačice so ftòm râzdrobl'u obnavl'âle svòju svečànu nôšn'u, pöculîce, pöculîšča, oplêčke, čôje, debel'âšn'e rubâče i lâče, lajbêce, škril'âke. Nekoň koň so bili mälo darovit  i v obîtel'aj deläli so drëv  na rasp  la. To je bïlo j  ko značajno na s  lu. D  l  li so drev  ne kl  mpe, drven'âke, božične jaslîce, drëv  ne lamp  še. Star  še ž  ne so ftèm râzdrobl'u pr  le i tk  le, a ml  de sn  je i d  kle našivâvale so rûčne r  de z božičn   t  m  j. M  n  ša d  ca, d  čok  ci, klap  ci k  k so je zv  li mladîči, v  c so poč  li sp  cn'avom, zbîče, sp  câl'kaj, šibîcaj, zm  n  še klûče. Spretn  ši kov  ci k  i so bili kod nàs na glâsu d  l  li so možžâre, â k  a i  a je im  la ili domačinstvo možžâra to je bïlo önda zavel  ko jer p  cati z možžâra to je bïlo u öno vrême zavel  ko.

Predbožično râzdrobl'e ïde sv  ta Lucîja s   do trinâjstoga prosin  ca. G  zdarîce s  ke obîtel'i na t  j dn  v v  c od r  n'a zasejâvale so takozv  nu božičnu šen  cu. Zem  vale su pos  dicu, m  loga tan'  reca, lončîčka ili nek  kvu lim  n  ciu v koj  j je b  la pripravl'  na z  ml'a i ônda so z  n'e vu tu zeml'  cu nam  tale. D  k je to s   b  lo t  k pripravl'  no i zgotovl'  no ônda so t   p  sudicu ste z  ne p  senic   d  li na t  pli b  n'  k p  č. (Ônda so b  le i t   kr  šne p  či i z  ml'  ne p  či). D  li so z  to

da bu tām toplēše i da čēm pīvl'e pšenīca sklīje. Sē tō trēbālo bīti do vrēmēna Badn'āka. E sād ako je pšēnica mālko pīvl'e znīkla òna je prēveč rāsla kād je imāla toplīnu. Ônda sō tō nekōe mlājše žēne zēle škārje i poštucāvale da bi dobīle onū visīnu kākvu očō. A v domačīnstvu kojē je bīlo mālo vēkše jer ònda sō bīle pūno člānov v obitēl'i počēli sō s pleten'ēm bīčov kōi ne sāmo da sō imāli sakodnēvnu vūporabu nēg mōral je bīti dovrīšen do Badnjāka. Plēli sō bīča od konopl'ēne kūdel'ē. I to so plēli v jēnostrūjk, dvōjstrujk, trōjstrujk i vīšestrujk. Ösim bīča, zdelāvali sō kanāska bičāl'a koä sō ukrašīvali zrezāvan'em. Nēkoi koī sō bīli spretnēši delāli sō tronōžnoga stōlčeca koī je īsto mōral bīti gōtov do Badn'āka. Od svēte Lūcije¹² do Božīča nekoē sō žēne se slūžile brojenīcom i to scrlēnēm lūkom. Tāk da sō ga zrezāvale i od onī zrēzēvin sō naprāvile dvanājs mēsēcov i na sakoēga sō dēle mālo sōl'i i ònda sō po tōmu mōgli zapazīti i glēdēti kāk se kōi ovlažīva, kāk je kōi mōker da bi rēkli tāj bu mēsēc suvēši, tāj bu mālo kīšovitēši ili bu bēz kišē. Ônda sposobnēše žēne sō rūže dēlāle od krēp papēra koēga sō v dučānu kūpile i ònda sō kūpile nekakvōga drōta i ònda sō od tōga dēlāle različīte rūže öko lāmpe. Pōtočnīce, ʒūržīce, jorgovāne, krizantēne i batōnije. Bīle je okulāntov crlēni, bēli. Listīči sō bīli zelēni. Ônda sō unūtēr sakojēga cvēta zdelāvale òno žūto od īsto takvī sličnī papērov. A bīlo je i takvī domačīc kojē sō znāle od luščinē, od komušinē dēlāti različītē cvētōkē, golubēkē ili tičīce različīte, pēvčēce, racīce koē sō pōsle trēbāli kākti nākiti za bōr. Te sē cvētē kojē sō nāpravile¹³ ònda sō namētale u jēnu košāricu koä se je priprāvl'ala za sām Bādn'ak za kičēn'e sāmoga bōra. Jōš kāj je bīlo kod nās znāčajno je to da sō dēlāle lāncēkē od sūšene šēnične slāme¹⁴, to sō nīzalē na ničanīčki kōnēc i ti lāncēki sō se īsto kākti ūkrasi namētali po sobāj. Prvōj sōbi, v kuīn'i, gde sō vēč öni obitāvali, a i dēlāle sō i lustrēkē. Lustrēkē sō īsto dēlāli od te šēnične slāme tāk da sō to spājali v jēdnu na nīti gōre v jēdēn nīz i vēzale i tō se je ònda obēšilo za trām ili nēgdē dēlo v kūt v sōbi ili nūz kīpē vēkši ili nūz vēkše kīpē

¹² Kod drugih je govornika potvrđen izgovor [Lucijē]

¹³ Kod drugih je govornika potvrđen izgovor [napravile]

¹⁴ Kod drugih je govornika potvrđen izgovor [slamē]

da bi se ščem tě ból'e ukrasilo. Dök so nekoň koň so bili kanási v tõm vrémënu išli v šumu i ônda so zelen'avu skupl'ali po šumi ták da büde na tõ vrême předbožíčno věč iža pripravl'ěna da bu v zelenílu, da bu vesel'ę, da büde oně rádosti više i vesel'a stém zelenílom. I to se koristěla mahovina. Ônda rázne pen'acice so optgrávali s oném viticama i donášali so domä za kičen'e¹⁵ kípov i věnčani¹⁶ slík, raspěla Isusä Krísta i ták däl'e. Za tõ vrême so věč odebirálę najlepše jabuke i tõ oně kojë so bilë jako crlène da bi je pomětale ili po ormáre ili něgdę po ladicaj jer jabuka v híži önda je znacila vesel'e, rádost, mládost, nekákov pôlet, pônos. Prije Bâdn'aka jôš sè se je mōralo, kák bi se rěklo, onò dvoríšču dâti izgled da to bu se čisto, pomětěno, štale vréžene, koci obójeni kák bi čovék rěkel z ovém vâpnom ili ták kaj bi se někak kotobož raskužilo da něbi bilo bětěga önda so se i stúpi premal'ivali stém, premaživali zvâpnom. Imäli su te nekákve svöje bôjë, zelené kojë so od prirodñi napravili pák so i prvu stran iže premal'ali da büde onák veselëša, čistëša, urédnëša za te vělike dnëvę. Al je zaniml'ivo da so pùno tòga od tì prirodin koristili i ônda morëmo rěči da so se takvi vračali prâf svojòj prîrodi köjoj so živeli käkti pastiri čuvajuči krâvice, kôn'e, svîn'e, a bile so i děkle râcárke kojë so zvâli gûščarice kojë so téralę na pâšu svöje râce, svöje gûske. čák so nekoň i ták dalëko döšli da so najlepša pérja od ti domäči životin' kojë so slûžile za rânu jednostävno spûknoli zn'ejoví kríl i išto so zn'emä kitili ták pojedíne dělove öko važnëši slík da někak dâdo lëpsi úgožaj za to vrême.

Najlepše vrême sëga tòga je bìl Bâdn'ak, dvajščetrtôga prosincia. Ônda je bila je vál'da najlepša prîprava za taj věliki blâgdan, Bôžič. Naročito je bilo značajno ftòm vrémënu pôlnočka. Pôlnočka je bila značajna, kojòj so se sî vesel'ili pôsebno. Kód nás je bilo önda jôš mëštanov koň so prék Drâve, koň so bili prék Drâve. čák so se i öni za tu polnôčku priprâvl'ali i věč so za dnëva prešli ščâmce Drâvu da bi se něgde na konakë kód familijе zadržali da bi

¹⁵Kod drugih je govornika potvrđen izgovor [kičen'ě]

¹⁶Kod drugih je govornika potvrđen izgovor [věnčani]

sudelövali na tòj značajnoj mëši kojù so zvâli pôlnočka. Al zaním'livo je bîlo da so kák so išli ktòj pôlnočki, ônda ne bîlo sêlo osvêtł'eno, ne bîlo strûjë, nosilí so obične lampâše, to drévene lampâše kojë so namëtali svêče lojenice kojë so bïle voštenice. Ne īmal nëko önda nekäkvu posëbnu batêriju nég so to bïli lampašeci kojë so od drêva napravili, zvrâčecë, ônda so mögli ili kmëši, tòj važnëšoj. Käj je bîlo najvažnëše da së pòslę kojë so trëbâli napraviti nâstojali so da tò do vëčëra napräve. Na bâdn'e vëčë tâk da së lépo skrûšeno si morò käo obîtel' pripraviti, oblêči, oprâti, obûti i pripraviti za pôlnočku jér ônda zostäti z pôlnočke smâtralo se käkti nëkaj zavelïko, tò je ônda nëkaj čüdno da nëko nëmre iti pogotôvo od mlâjši, a ônda je drugačëše bîlo tò v obîtel'i jér ônda se je jâko držälo do pobôžnosti i vêrovâlo se je pùno v Böga i se svêcë po našoj cîrkvi jér i öna je cîrkvja Sî Svëti. Tò bi bîlo mälo smëšno da nekoï ukučäni, tò je jedino za onë vâžilo pravïlo da ostanò döma koï so nêmočni, bêtëžni, stâri za koë zaïsta se nëmre ni îskati da idò takvõj vêlikoj mëši. Käj je bîlo najveselëše za mlâjše ftòm Badn'äku tò je bîlo kičen'ë bôra. Ali znâte i ônda je bîlo tâk da tòga bôra nëso sì döma imäli. E, nekoï so otîšli šûmu, posékli ga, a ônda so bïle dösta nezgödne stvâri. Döbro je äko lugär ne nadôsel. I sâd bržë stêm bôrom pöd mrâk, dën prîje, dvâ dâna prîje ili trî dnëva prîje donëli so ga nëkak po skrivëčki zamotanôga v pôn'avi da ga nèje jér ônda so bïle jâko kâzne visòke jér tò je posèceno budûče vêliko drêvo. E sâd tòga bôra so öni sëbi zëbirâli tâk négde na vřju bôra koï je bïl nâjlepši da bu tâj bôr nâjlepši, në. Ônda so nekoï deläli stupčëca, okrûgloga koëga so mälo stesäli, doterâli, zrâšpali tâk mälo zôbl'ali kâk bi se rëklo zešmirglâli i ônda so mu napravili svêdrë vrtân'em rupïcu tâk kâj so mälo tòga zaoštrenôga ili zašpîcenoga bôra nateknöli na tâj, kâk bi rëkel trčkëc na koëm je mögel nëgdë fkûtu kâk je bîlo prîkladno mësto prvôj iži ili gdë so vëč bôra šteli imäti ili so ga nekoï čäk na mënši stôl dëli i da bi tam stâl kâj bi sî mögli tò lëpše vidëti. Za kičen'e bôra se so deläli od žîra, jabučîčki, sâmo so tò ônda ili z ovém krêp papêrom omotâli ili zlatînom kâk se je tò ônda zvâlo, onâj srebrnâsti pâper koëm so bïle čokolâde kô je mögel kûpiti ili so orëje išto tâk zamâtali da bi znečëm išmali nakititi. Ônda nëso imäli tâkva mogûčnost

da bi kūpili kupovnē nākite nèg so sè tò na domäči näčin rešâvali. Mâjkicę so spêkle mâle sakäkve kolâčece, tò so bïle tîčice, golûbeki, lâstavice, vrapčëki, sénîčice, a nekoë koë so bïle sposobnëše so skrëp papêra ili zovë lušžinë so napravïle vêlike golûbe koë so obesile na mérkinu nît i svêzale na grančice i stêm so zakičivale. Nävek je bïla gazdarïca dâvna kôd tòga kičen'a böra i dëca bi sâkaj nametâla, bi nametâla onù vîlinu kôsu, zlatnïnu sâkam. Ônda je tâ mäma: tû môrate dëti tô, tû môrate onöga orêja dëti, tåm moräte gloubëka. Däkle, ali dëci je tò bïlo vësél'e. Jê, al morälo se pazïti da tå dëca za vrême kičen'a böra nèbi koëga orêja pôjela jèr ônda se je môralo orêje sâkno fstrugânčici čûvat. Stâra mäjka je rëkla: Îsuse Bôže, el so mîši ili vêverîce pojëli mi orêje za nâkite, a jäsno, dëca so bïla žel'na sêga. Kolâčeci so se môrali nègd fkomôri čûvati, vladicâj da nèbi dëca prîje nâkite pojëla i ônda käj budò dëli, sâmo nîti na bôr. Däkle, bïlo je jäko zgodnï i šal'iv' trenûtkov. E sâd, koï so bïli snalažl'ivësi ti so si nèkaj i pojëli. Rëkli so: a mäjka, vä'l'da je nîko drûgi dôsel i tâk. I tò je zgödno bïlo. Kôd tòga kičen'ä böra öni so sî bïli vësëli, raspoloženi. Tò so se popêvale râzličite pësme, o Isûsu, o Marîji, o Božîču, o svêtomu Mikûli. Svë se je tò popêvalo nûz tò kičen'ë böra i sè je tò morälo bïto gotôvo, mîslim, do odreženoga vrëmëna. Mîslim, dök se je onö käk bi se rëklo zamrâčilo navëčer jèr ônda so imâli te obične petrolêjke döma ili so imâli nekoï so svêčaj svëtili koï so bïli mälo bogatëši, a strujë nêje bïlo ftò vrëme. Ônad so se sî öko tòga böra i okûpl'ali da vîde käk so ga napravili, käk so ga za sâm Bôžič pripravili. Znäči, käk bi se rëklo, do te pôlnočke môralo bïti se nâran'eno, se vrëženo. Si so se môrali navëčerati, zoprâti, pripravîti za tu nâjvëksu, käk bi se rëklo, mëšu pôlnočku. Tò je bïlo zaniml'ivo po stârem pripovëdan'u ti stâri mäjki i starëši dëdekôf käk so kôd nâs japîc nèki govôrili, japîce so tò pripovëdale. Tò so tâk išli l'üdi po grupicâj z jednë vulicë, z drugë vulicë, s konakôv i sprëko drâvl'a. Si so tâk išli lépo, tîho ili so mólili¹⁷ po pûtu do cîrkve ili do famîlige koë so dôsli pîvo äko je bïlo predalêko, er tò je sëlo dul'ine nekulîko kilometròv. Tò nêje sâkomu bïlo läko išti i na têm pûtu do cîrkve so popêvali, tîjo razgovârjali.

¹⁷ Kod drugih je govornika zabilježen izgovor[molíli]

Pripovědali sō o pôsle i tåk sëmu, a nääjviše sō se osredotočili na tò èto käkov bu dôček tòga svêtoga Božîča.

Još jëdno zanimlivo je bïlo ftõm râzdrobl'u prëd säm Bôžič, pûkan'e slamê. Imałi sō plâste nùz štâgl'e, nùz štäle. Nekoš sō na vrtu imalì. E säd, dök sō, jër tò je bïlo nääjvekše vësél'e za dëcu na säm Bädn'ak jër slâma se je spûkala. Stâri domäčin koš je bïl gäzda domäčin tâj je pon'âvu lépo zamôtal tu slâmu i öna se je svečäno unosila fküču. Tò nëje sämo tåk bïlo, donëseš, rastëpëš i gotövo. Tò je svë svôju imälo običâjnosc kâk se je tò dëlalo. Tù ga je dočekâla domačica, tù su dočekâli si ostâli ukučâni dök je gäzda napûkal z oném klûčom skoëm je za pûkan'e bïl i dël tò pon'âvu i donâšal fížu. Tâj trenûték donâšan'a slamë je bïl zâpravo râzgovor obitêl'ski. Ônda gäzda na prâgu sō ga dočekâli svêčom ili äko sō nekäkvu imäli ul'ënu lâmpicu kâj sō svëtili tåk da se vîdi käm bu on tò donësel, vëč kojâ je söba ta tò bïla odrëžena i pöd koš stòl tâj svêčani bi tò trëbälo donësti. Ônda kåd je gäzda išel môral je rëči: fâl'en Îsus i Marîja. Ali je jâko vâžno kâj je gäzda zgovârjal dök je donâšal tù slâmu on je rëkel:

Däj vam Bôg kokoši, pîščokov. Râc, râčokov.

Pûr, pûrokov. Gûsek, gûščokov. Svîn', prâščokov.

Kräf, têlokov. Kon'ëv, ždrêbokov. Däj Bôg da
näm bïla rödna godîna. V goricâj pùni bïli lâgvi
vîna. Na pö'l'u püne zlâtne şenîcę, a fíži drôbna
dëčîca. Õkre iže bïlo vam zelén'e, fíži nävek
slôga, zdrâvl'e i vësél'e. Së kâj si od Bôga
poželëte, a nääjviše mîra i Božëga blagosôva.

Ônda sō si uzvîkoli: dâj Bôže, dâj Bôže, dâj Bôže.